

Lahden Rudolf Steiner -koulun kriisisuunnitelma

**Päivitetty:
Lahdessa 18.09.2018**

Sisällysluettelo

1. TÄRKEÄT PUHELINNUMEROT	3
2. KRIISIRYHMÄN JÄSENET	4
3. LAHDEN RUDOLF STEINER -KOULUN YLEISTIEDOT	4
4 TURVALLISUUS- JA ENSIAPUHENKILÖT/VASTUUALUEET	5
5. KRIISI JA VAARATILANTEET	7
5.1 Toiminta kriisitilanteessa	7
5.2 Onnettomuuden tai kriisitilanteen jälkeen	7
5.3 Vakava onnettomuus muualla kuin koulussa	8
5.4 Kuolema	8
5.5 Itsemurhatilanteet	10
5.6 Perheväkivaltatilanteet	12
5.7 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	13
5.8 Päihtynyt henkilö	14
5.9 Väkivaltainen tai uhmakas henkilö	15
6. KOULUN ULKOPUOLELLA TAPAHTUVA OPETUS	16

1. TÄRKEÄT PUHELINNUMEROT

Yleinen hätänumero	112
Rikosuhripäivystys	116006
Myrkytyskeskus	09471 977 (09- 4711, Meilahti-keskus)
Päijät-Hämeen keskussairaala, Keskussairaalankatu 7 - Akuutti 24	03 819 2385
Lahden kaupunginsairaala, Oikokatu 2 - Ensiapu ma – pe klo 8.00 - 17.00	03 819 2385
Terveysneuvo ma-pe klo 7.30-16.00 la-su klo 7.30-15.00	03 41089420
Hammaslääkäripäivystys (Akuutti 24) - joka päivä klo 8.00 – 21.00 - alle 18-vuotiaat virka-aikana omassa hammashoitolassa	03818 9120 03 818 4911
Kriisituki (soita ensin Terveysneuvo /Akuutti 24)	
Lahden seudun Kriisikeskus (aikuiset) ajanvaraus ma-pe klo 9.00-10.30	03 877 660
Lahden ensi- ja turvakoti	03 875 090
Rehtori	050 5260877
Koulupsykologi	050 5391 662
Lukion koulupsykologi	0444885540
Koulukuraattori	050 5391 665
Kouluisäntä	050 467 7667
Lastensuojelun päivystys	050 398 7610
Työterveyshuolto, ajanvaraus	030 6000

2. KRIISIRYHMÄN JÄSENET

Rehtori	Joonas Korhonen
Apulaisrehtori	Seija Hänninen
Kouluisäntä	Sami Tantt
Koulukuraattori	Eija Tommo
Koulupsykologi	Anni Anonen
Terveydenhoitaja	Henna Haavisto
Erityisopettaja	Annette Lindroos

3. LAHDEN RUDOLF STEINER -KOULUN YLEISTIEDOT

Osoite: Lahden Rudolf Steiner -koulu, Eeronkatu 2 a, 15900 Lahti

Omistava yhdistys: Lahden Rudolf Steiner –koulun kannatusyhdistys

Kanslian yhteystiedot: 0103 212 600, kanslia@lahdensteiner.fi

Kiinteistötunnus: 398-33-779-6

Kiinteistön käyttötarkoitus: Koulu

Kiinteistön valmistusvuosi: 1987

Palotarkastusväli: 1 vuosi

4 TURVALLISUUS- JA ENSIAPUHENKILÖT/VASTUUALUEET

Toimintaa kriisitilanteissa johtaa kriisiryhmä, jonka moniammatillinen oppilashuoltoryhmä määrittää koulukohtaisesti.

Ammattinimike ja nimi	Suojelutehtävänimike ja tehtävät	Työpuhelimet	Sähköposti
Rehtori Joonas Korhonen	Johdon edustaja, työsuojelupäällikkö, Vastaa turvallisuudesta: pelastussuunnitelma, vuosikello, tiedotusvastuu (mm.johtokunnalle) viranomaiskontaktit koulutus, perehdytys riskien kartoitus	050 5260877	joonas.korhonen@lahdensteiner.fi
Apulaisrehtori Seija Hänninen	Apulaisturvallisuuspäällikkö		seija.hanninen@lahdensteiner.fi
Johtokunta	Vastaa koulun turva-asioiden hoidosta	puheenjohtaja Marko Varjos:	Marko.varjos@salpaus.fi
Kouluisäntä Sami Tantu	Riskien kartoitus (esim.kattolumet, tulen käyttö ym.), kiinteistön huolto, turvallisuustekniikan kunnossapito, pelastuskalusto, työturvasopimukset (esim.tulityökortti)	050 467 7667	sami.tantu@lahdensteiner.fi
Kerros- /siipivastaavat:	keittiössä emäntä Marja-Liisa Koiranen	0103 212 610	
terveydenhoitaja Henna Haavisto		044 4163 789	henna.haavisto@lahti.fi
EA -koulutuksen saaneet henkilöt	Henkilökunta koulutetaan. Seuraava koulutus keväällä 2019		
Koko henkilökunta	toimintavelvoite: ensiapu poistuminen raportointi		

Työsuojeluryhmä: rehtori, apulaisrehtori, kouluisäntä, johtokunnan puheenjohtaja ja sihteeri	Kokoontuu keväisin ja syksyisin. Kokooa vuoden tiedot ja raportit ja suunnittelee seuraavan vuoden turva- asiat.		
Vieraat vastaanottava opettaja tai muu henkilökunnan jäsen	Vastaa vieraiden turvallisuudesta		

Turvallisuusorganisaatioon kuuluville henkilöille järjestetään koulutuksia ja nimetyt henkilöt koulutetaan tehtäviinsä.

Johdon edustaja päättää onnettomuus- ja tuhotilanteissa yrityksen tai laitoksen toimintaa koskevista kysymyksistä, kuten esimerkiksi toiminnan jatkamisesta tai keskeyttämisestä.

Turvallisuuspäällikkö vastaa turvallisuudesta ja suojelusta. Hänen laatii pelastussuunnitelman ja pitää se ajan tasalla. Hänen tehtävä on kehittää turvallisuutta ja johtaa suojelun toimeenpanoa.

Apulaisturvallisuuspäällikkö on turvallisuuspäällikön sijainen. Hän osallistuu suunnitteluun ja johtaa suojelua Turvallisuusjohtajan poissa ollessa.

Jos kiinteistön alue on jaettu eri alueisiin, nimetään kullekin alueelle kerros-/siipivastaavat/ alueiden turvallisuuspäälliköt, jotka turvallisuuspäällikön alaisuudessa vastaavat oman alueensa turvallisuudesta ja suojelusta. He osallistuvat myös alueensa turvallisuuden ja suojelun suunnitteluun.

Ensiaputaitoiset henkilöt antavat ensiavun tapaturmatilanteissa. Tarvittaessa ohjaavat jatkohoitoon. Kyseessä olevat henkilöt ovat tietoisia niistä koulun oppilaista, joilla on hoitosopimukset. Olisi tärkeää, että EA -henkilöillä olisi tieto myös vastaavasti muista henkilökunnan jäsenistä.

5. KRIISI JA VAARATILANTEET

Tarkemmat toimenpideohjeet tapaturmista ja kriisitilanteista, kuten tulipalosta tai pommiuhasta, ovat koulun **pelastussuunnitelmassa**. Pelastussuunnitelma käydään vuosittain läpi opettajien ja henkilökunnan kanssa. Lisäksi se tarkastetaan vuosittain. Lisätietoja pelastussuunnitelmasta saat kriisiryhmältä.

5.1 Toiminta kriisitilanteessa

Ensimmäisenä paikalle tuleva opettaja tai muun henkilökunnan edustaja huolehtii ja kartoittaa tapahtuman tiedot/tilanteen.

Hän huolehtii:

- tarvittavasta ensiavusta
- tarvittaessa avunpyytämisestä pelastuskeskuksesta (112)
- ilmoitettavat asiat: keitä tapaus koskee, mitä on tapahtunut, missä tapahtui, milloin tapahtui
- tapahtumasta tiedottamisesta rehtorille tai muulle kriisiryhmän jäsenelle rehtorin poissaollessa
- ylimääräisten henkilöiden poistamisesta paikalta ohjeistaa pääsääntöisesti pelastusviranomaisen
- kriisiryhmä käynnistää pelastussuunnitelman mukaisen toiminnan

5.2 Onnettuuden tai kriisitilanteen jälkeen

Tapahtuneesta tiedotetaan ensin rehtorille tai muulle kriisiryhmälle, jolloin eritellään:

- Ketä tapaus koskee
- Miten on jo toimittu

Koulun rehtori:

- Kutsuu koolle kriisiryhmän
- Informoi harkintansa mukaan oppilaita tapahtuneesta (tuki tälle kriisiryhmältä)
- Ilmoittaa koulussa tapahtuneesta onnettomuudesta kotiin (kuoleman tapauksessa onnettomuudesta ilmoittaa sairaala, poliisi tai pappi)
- Informoi koulun henkilökuntaa

- Vastaa tiedottamisesta koulun ulkopuolelle

Kriisiryhmä:

- Sopii jatkotoimenpiteistä
- Päättää tavan, miten asia kerrotaan koulun muille oppilaille ja suunnittelee, miten voidaan estää turhien huhujen leviäminen
- Ratkaisee, mikä on luokanopettajan, luokanvalvojan, muiden opettajien, esikoulun opettajien sekä iltapäivätoiminnan ohjaajien osuus tiedottamisessa, koska he toimivat kokoajan oppilaiden ja luokkien kanssa

5.3 Vakava onnettomuus muualla kuin koulussa

- Rehtorille tieto, mitä todella on tapahtunut
- Rehtori/kriisiryhmä päättää informaatiosta henkilökunnalle ja oppilaille
- Asian käsittely luokassa (luokanopettaja/luokanvalvoja)

Oppilaan/työtoverin vakava sairaus

- Rehtori/kriisiryhmä sopii oppilaan ja huoltajan / sairastuneen työtoverin kanssa, mitä muille oppilaille/työtovereille kerrotaan; sairaan omaa mielipidettä on kunnioitettava
- Opettajille ensiapuohjeita kriittisten tilanteiden varalle
- Rohkaistaan koulu-/työtovereita pitämään yhteyttä sairaaseen
- Sairaustapauksista pyritään keskustelemaan luontevasti, mikäli siihen on asianomaisten henkilöiden lupa

5.4 Kuolema

Oppilaan kuolema koulussa

Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen:

- Ilmoitus rehtorille; tarkistettava tiedon oikeellisuus
- Rehtorilla kokonaisvastuu ja tiedotusvastuu, ellei kriisiryhmä päättää toisin
- Jos kuolema on tapahtunut koulussa tai koulumatkalla, rehtori on yhteydessä poliisiin tai lääkäriin, joiden tehtävänä on kuolinviestin vieminen omaisille henkilökohtaisesti
- Tämän jälkeen rehtori on yhteydessä kuolleen oppilaan kotiin
- Suruvalittelut
- Koulun toimenpiteistä sopiminen vanhempien toivomusta kunnioittaen
- Kuolemasta on lupa kertoa luokalle, kuolintavasta ei. Vanhempien suostumuksella

- Rehtori tiedottaa tapahtuneesta opettajille ja henkilökunnalle
- Mikäli kuolleella oppilaalla on sisaruksia koulussa joku kriisiryhmän jäsen tai muu soveltuva henkilö hakee heidät luokista rauhalliseen huoneeseen, jossa kuolemantapauksesta kerrotaan. Mikäli mahdollista sama henkilö saattaa sisarukset kotiin ja toimii yhteyshenkilönä surevaan kotiin.
- Luokanopettaja, rehtori tai kriisiryhmän jäsen kertoo luokalle tapahtuneesta ja huolehtii siitä, että asiaa käsitellään riittävästi ennen kotiinlähtöä.

Kerro avoimesti ja konkreettisesti tapahtuneesta.

Anna oppilaiden puhua ajatuksistaan ja tunteistaan.

Tarvittaessa tarkista, että oppilaat eivät mene tyhjään kotiin

- Rehtori, kriisiryhmän jäsen tai kriisiryhmässä nimetty opettaja kertoo tapahtuneesta muille luokille
- Rehtori/kriisiryhmä tiedottaa oppilaiden koteihin/vanhemmille etukäteen, että kotona tiedetään, millaisen surun kanssa oppilas tulee kotiin
- Tarvittaessa vanhempainilta muutaman päivän jälkeen

Opettajakunnassa sovittavia toimenpiteitä:

- Koulun lippu puolitankoon
- Järjestetään yhteinen muistotilaisuus
- Asetetaan kuolleen oppilaan luokassa hänen pulpetilleen esim. palava kynttilä
- Sovitaan vanhempien kanssa koulutoverien ja opettajien osallistumisesta hautajaisiin
- Jos oppilaat osallistuvat hautajaisiin, tiedotetaan hautajaisista oppilaiden koteihin
- Keskustellaan hautajaisista koulussa
- Oppilaan / oppilaan omaisten muistaminen kirjein, runoin, kukkasin
- Haudalla käynti - Mikäli oppilaan kuolema tapahtuu loman aikana, on syytä pitää jälkeensä muistotilaisuus

Opettajan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan henkilön kuolema

Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen:

- Rehtori on yhteydessä kuolleen henkilön omaisiin
- Suruvalittelut
- Koulun toimenpiteistä sopiminen omaisten toivomusta kunnioittaen
- Rehtori tiedottaa tapahtumasta työtovereille. Jos mahdollista, kuolleelle henkilölle erityisen läheinen työyhteisön jäsen saa tiedon etukäteen kahdestaan.
- Rehtori tai sovitusti kriisiryhmän jäsen kertoo kuolleen opettajan luokalle tapahtuneesta
- Muille luokille tapahtuneesta kertoo joko luokanopettaja/valvoja tai joku kriisiryhmän jäsenistä
- Tiedottaminen oppilaiden koteihin esim. kirjeitse tai vanhempainillassa.

Yhteisesti sovittavat toimenpiteet:

- Koulun lippu puolitankoon
- Muistotilaisuus ja hiljainen hetki kuolleen muistoksi
- Muistetaan surevia omaisia, adressi
- Sovitaan työtovereiden ja oppilaiden osallistumisesta hautajaisiin
- Tarvittaessa tiedotetaan hautajaisista oppilaiden koteihin ja valmistaudutaan hautajaisiin keskustelemalla koulussa
- Kunnioitetaan vainajan tahtoa

Oppilaan lähiomaisen kuolema:

Kun tieto kuolemantapauksesta on saapunut koululle, pyydetään lupa oppilaalta/omaisilta kertoa asiasta luokalle ja oppilasta opettaville opettajille

Yhteisesti sovittavat toimintatavat:

- Huomioidaan oppilaan suru esim. muutamalla sanalla, laululla, kukkasin, yhteisesti tehdyllä kortilla
- Luokassa surun käsitteleminen (kirjoittamalla, leikkimällä, piirtämällä)
- Adressin tai kukkien lähettäminen kotiin hautajaispäivänä Tukiverkostot
- On tärkeää, ettei oppilas jää pois sosiaalisista kontakteista ja arkirutiineista
- Jos oppilas jää pois koulusta, eikä kotoa ole otettu yhteyttä kouluun, opettaja soittaa kotiin kuten tavallisestikin ollessaan huolissaan oppilaasta
- Jos oppilaan käytöksessä tai ulkonäössä tapahtuu muutos tai opettaja on muuten huolissaan hänestä, on hyvä ottaa yhteyttä psykologiin tai terveydenhoitajaan
- Keskittyminen tai koulusuoriutumisen voi olla surun vuoksi vaikeaa - lapsi tarvitsee aikaa -

HUOM. Oppilas saattaa pystyä puhumaan läheisen kuolemasta vasta vuosien päästä.

5.5 Itsemurhatilanteet

Itsemurhauhkailu

- Suhtauduttava aina vakavasti
- Jos epäilet itsemurha-aikeita, kysy suoraan (mutta hienotunteisesti), onko oppilas ajatellut itsemurhaa.
- Jos vastaus on myöntävä, kysytään edelleen, onko oppilaalla suunnitelmaa sen toteuttamiseksi.
- Vaikka oppilas kieltää kertomasta asiasta muille, kerro mahdollisimman pian vanhemmille ja psykologille, rehtorille tai kriisiryhmän jäsenelle, mitä on tapahtumassa.

Itsemurhavaarasta kertoo:

- Koululaisten itsetuhoisuus ilmenee usein esim. karkailutaipumuksena, onnettomuusalttiutena, poissaoloina, masentuneisuutena
- Aikaisemmat itsemurhayritykset
- Aikaisempi/tämänhetkinen masennustila, vetäytyminen
- Aikaisemmat menetykset ja traumat
- Voimakas kiinnostus kuolemaan ja itsemurhiin
- Taipumus väkivaltaiseen käyttäytymiseen
- Aikaisemmat itsemurhat perheen piirissä, muut perheongelmat
- Tavaroiden antaminen pois, veitsellä leikittely, uhkarohkeus
- Laajat persoonallisuuden muutokset suoritusstilanteessa (keskittymisvaikeudet), käytöksessä, asenteissa, mahdollinen päihteiden käyttö
- Ylikorostuneet vaatimukset, ylikriittisyys itseä kohtaan
- Huono ruokahalu, univaikeudet

Itsemurha

Itsemurhan käsittely kouluyhteisössä vaatii erityistä huolellisuutta ja nopeutta, koska se saattaa toimia mallina muille. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten kriisityön tekijöiden kanssa.

Jos itsemurha tapahtuu koulupäivän aikana:

- Huolehdi, että muut oppilaat poistuvat / eivät pääse tapahtumapaikalle
- Kutsu ambulanssi, poliisi, kriisityöryhmä
- Suruviestin vanhemmille vie poliisi tai lääkäri
- Tämän jälkeen rehtori on yhteydessä kuolleen oppilaan kotiin
- Suruvalittelut
- Koulun toimenpiteistä sopiminen vanhempien toivomusta kunnioittaen

Koulun sisäinen tiedottaminen (rehtori/kriisiryhmä vastaa):

- Ensin tieto aikuisille
- Koko koululle, todetaan itsemurha, **ei tekotapaa**
- Kriisiryhmä arvioi, mitä oppilaille kerrotaan: mistä on lupa puhua, mitä emme tiedä
- Asiallinen informaatio ehkäisee parhaiten uusia tapauksia
- Oppilaille tarjotaan mahdollisuus käsitellä asiaa lisää

Opettajakunnassa sovittavat toimenpiteet:

- Koulun lippu puolitankoon
- Järjestetään yhteinen muistotilaisuus
- Asetetaan kuolleen oppilaan luokassa hänen pulpetilleen esim. palava kynttilä
- Sovitaan vanhempien kanssa koulutoverien ja opettajien osallistumisesta hautajaisiin

- Tiedotetaan hautajaisista oppilaiden koteihin
- Keskustellaan hautajaisista koulussa
- Oppilaan / oppilaan omaisten muistaminen kirjein, runoin, kukkasin, haudalla käynti
- Mikäli oppilaan kuolema tapahtuu loman aikana, on syytä pitää jälkeensä muistotilaisuus
- On tärkeää estää itsemurhan ja kuoleman ihannointi ratkaisuna vaikeuksiin

Itsemurhayritys

Mikäli joku on yrittämässä itsemurhaa koulurakennuksessa tai koulun ulkoalueilla, on välittömästi soitettava yleiseen hätänumeroon sekä ilmoitettava rehtorille.

5.6 Perheväkivaltatilanteet

Lapsi kertoo kotonaan tapahtuvasta perheväkivallasta

Opettajat ja muu henkilökunta:

- Kuuntelee lasta ja rohkaisee häntä tapahtumista kertomiseen ja toimii turvallisenä aikuisena
- Tuo esille, että asiasta puhuminen on lapselta rohkea teko; aikuisten on nyt mahdollista auttaa lasta ja hänen perhettään
- Ohjaa lapsen tai tulee hänen kanssaan psykologin ja/tai terveydenhoitajan/kuraattorin vastaanotolle
- Tulee lapsen kanssa terveydenhoitajan luokse välittömästi, jos lapsessa on fyysisen pahoinpitelyn merkkejä
- Hyödyntää oppilashuoltoryhmää tausta- ja työnohjauksellisenä tukena
- HUOM ! Älä lupaa lapselle olla kertomatta kenellekään – asetat itsesi tilanteeseen, jossa joudut pettämään lapsen luottamuksen.
- Psykologi/terveydenhoitaja sopii työnjaosta lasta ohjanneen kanssa ja hoitaa jatkoyhteydet sosiaaliviranomaisiin ja muihin yhteistyötahoihin (mm. lastensuojeluilmoituksen tekeminen).
- Toimii purkuväylänä ja tukena lapselle hänen kokemustensa jäsentäjänä

Lapsen vanhempi kertoo perheessään tapahtuvasta väkivallasta

Opettajat ja muu henkilökunta:

- Kuuntelee vanhempaa ja rohkaisee häntä tapahtumista kertomiseen
- Antaa vanhemmalle tunnustusta siitä, että hän on uskaltanut ottaa väkivallan suoraan esille
- Ohjaa vanhemman joko suoraan avun piiriin (turvakoti) tai psykologille vanhemman toiveen mukaisesti
- Kertoo vanhemmalle, että myös lapsen tukeminen tässä tilanteessa on tärkeää

- Ottaa perheväkivallan puheeksi lapsen kanssa ja/tai ohjaa hänet psykologille tai terveydenhoitajalle

Tieto perheväkivallasta/epäilystä tulee ilmi muuta kautta kuin lapsen tai vanhemman kertomana

Opettajat ja muu henkilökunta:

- Pyrkii selvittämään turvallisessa tilanteessa, mitä lapsen elämään kuuluu ja onko hänellä huolenaiheita (koulu, koti, kaverit)
- Voi ilmaista huolensa lapsen muuttuneesta käyttäytymisestä (jos näin on havainnut) ja jatkaa kyselemistä siltä pohjalta
- Ottaa jossain vaiheessa perheväkivallan esille esim. seuraavanlaisesti: ”Kaikissa perheissä riidellään joskus, millaisia riitoja teillä on ?”
- Pyyttää apua tilanteen selvittämiseksi psykologilta ja/tai oppilashuoltoryhmältä
- Huom! Perheväkivalta ei ole yksityisasia. Se edellyttää aikuiselta rohkeutta puuttua asiaan. Sinun ei tarvitse osata ”hoitaa” lasta; tärkeintä on aidosti kuunnella ja rohkaista häntä puhumaan väkivallasta sekä ohjata hänet lisäavun piiriin.
- On tärkeää pitää mielessä myös perheväkivallan monikasvoisuus lapsen näkökulmasta; se voi pitää sisällään fyysistä, henkistä ja seksuaalista väkivaltaa, hoidon ja avun laiminlyöntiä sekä väkivallan sivusta seuraamista.

5.7 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Lapsi kertoo asiasta itse

Lapset eivät kerro oma-aloitteisesti hyväksikäytöstä kovin helposti. Tavallisempaa on, ettei lapsi halua tai uskalla kertoa siitä senkään jälkeen, kun asia on tullut ilmi muuta tietä. Toisaalta lapsi saattaa kertoa vihjeitä tapahtuneesta, mutta aikuiset eivät ehkä osaa niitä kuulla. Kun lapsi puhuu asiasta, hän ei useinkaan kerro heti kaikkea tai saattaa viitata johonkin hirveään salaisuuteen.

Opettajat ja muu henkilökunta:

- Lapsen auttamisen ja tapauksen selvittelyn kannalta on olennaista, että se, jolle hän uskoutuu, pysyy rauhallisena ja suhtautuu asiallisesti lapsen kertomaan
- Lasta ei ole syytä ahdistella kysymyksillä eikä pakottaa tunnustuksiin, koska tällöin hän helposti lukkiutuu.
- On tärkeää kirjoittaa sanatarkasti muistiin, mitä lapsi on kertonut ja mitä häneltä on kysytty
- Tuo esille, että asiasta puhuminen on lapselta rohkea ja tärkeä teko; aikuisten on nyt mahdollista auttaa lasta ja hänen perhettään
- Ottaa yhteyttä psykologiin/terveydenhoitajaan. Asiasta tehdään lastensuojeluilmoitus

- HUOM ! Älä lupaa lapselle olla kertomatta kenellekään – asetat itsesi tilanteeseen, jossa joudut pettämään lapsen luottamuksen.
- Psykologi/terveydenhoitaja konsultoi asiassa perheneuvolaa ja sosiaalityöntekijää. Jatko tämän perusteella.

Lapsen käytös ja oireet viestittävät ongelmista

Hyväksikäytetyllä lapsella saattaa olla erilaisia fyysisiä merkkejä, psykosomaattista oireilua ja/tai käytösoireita. Tällaisia ovat esim. lapsen masentuneisuus ja sulkeutuneisuus, seksuaalisesti latautunut käyttäytyminen, syömis- ja nukkumisvaikeudet, levottomuus, karkailu tai esim. mustelmat, joiden syistä hän itse ja/tai vanhemmat antavat epämääräisiä tai vältteleviä selityksiä. Myös opinnoissa näkyvät ongelmat voivat olla merkki ongelmista. On kuitenkin muistettava, että lasten oireilu voi olla merkki muustakin kuin hyväksikäytöstä. Keskustellaan lapsen kanssa hänen arjestaan (mieliala, ystävyysuhteet, kotitilanne yms.). Keskustellaan asiasta oppilashuoltotyöryhmässä ja kootaan yhteen kaikkien havainnot. Tältä pohjalta arvioidaan, onko aihetta jatkotoimenpiteisiin. Jos lapsen oireiden johdosta perustellusti epäillään lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä, tehdään asiasta lastensuojeluilmoitus ja konsultoidaan sosiaalityöntekijöitä/perheneuvolaa jatkotoimenpiteistä.

5.8 Päihtynyt henkilö

Oppilas

Koulun henkilökunnan jäsen toteaa oppilaan olevan päihtynyt ja ilmoittaa asian rehtorille.

Mikäli oppilaan humalatila on voimakas, koulu soittaa 112:en/toimittaa oppilaan Akuutti 24:än (saattaja mukaan ja tieto huoltajalle). Koululta ollaan yhteydessä lastensuojelun päivystykseen.

Mikäli oppilas on hyväkuntoinen, hän odottaa koululla, kunnes vanhemmat tulevat häntä hakemaan ja viemään testaukseen. Alkoholin/huumeiden käyttö todetaan oppilaan osoitteen mukaisella lähiklinikalla terveydenhoitajan läheteellä.

Rehtori tai luokanohjaaja ottaa yhteyttä aina vanhempiin.

Pääsääntöisesti huoltajat kutsutaan neuvotteluun koululle. Koululta neuvotteluun osallistuu esim. rehtori, luokanvalvoja, kuraattori ja terveydenhoitaja. On suositeltavaa, että myös oppilas on mukana neuvottelussa.

Neuvottelussa sovitaan mahdolliset jatkotoimenpiteet: Oppilaalle järjestetään mahdollisuus keskustella oppilashuoltohenkilöstön kanssa, samoin vanhemmille voidaan sopia keskusteluaikoja.

Lastensuojeluilmoitus tehdään aina, mikäli oppilas esiintyy päihtyneenä koulussa (LsL 25§).

Opettaja tai muun henkilökunnan jäsen

Jos henkilökunnan jäsenenä epäillään olevan päihtyneenä työpaikalla, otetaan välittömästi yhteys rehtoriin tai muuhun esimieheen. Esimies on heti yhteydessä päihdesairaanhoitajaan ja työhyvinvointivaltuutettuun.

5.9 Väkivaltainen tai uhmakas henkilö

Uhka otettava aina todesta. Vaarallisessa tilanteessa huolehditaan ensisijaisesti lasten ja omasta turvallisuudesta. Vaaratilanteesta poistutaan mahdollisuuksien mukaan ja hälytetään apua.

Jos et pääse poistumaan:

- Pyri aina saamaan ulkopuolisen huomio avun hälyttämiseksi
- Pidä olemuksesi ja esiintymisesi rauhoittavana ja kätesi näkyvillä mielellään kämmenpuolet ylöspäin.
- Puhu selkeästi, rauhallisesti ja lyhyesti. Myötäile aina, kun se on mahdollista.
- Pyri saamaan uhkaava henkilö istumaan.
- Jos seisotte, seiso mieluummin hiukan sivussa.
- Jos kävelette, kulje hieman perässä.
- Pidä huoli siitä, että takanasi on tilaa ja pakotie.
- Älä käännä selkääsi, sillä se viestittää välinpitämättömyyttä tai yliolkaisuutta.
- Älä tuijota tai pälyile. Pidä riittävä etäisyys asiakkaaseen.
- Älä esitä henkilökohtaisia vaatimuksia tai kieltoja
- Älä tee äkkinäisiä liikkeitä. Kerro etukäteen, jos aiot liikkua. Jos kyseessä on ryöstö, tottele ryöstäjää.

Tapahtuman kohdannut henkilö täyttää tapahtumaraportin, joka toimitetaan mahdollisimman pian esimiehelle ja tiedoksi oman alueen työhyvinvointivaltuutetulle. Fyysisestä vammasta tehdään lisäksi työtapaturmailmoitus vakuutuslaitokselle sisäisellä tapaturma- ja ammattitautilomakkeella.

Tiedon tapahtumasta saatuaan esimies käynnistää asian käsittelyn työpaikalla ja ryhtyy muihin tarvittaviin toimenpiteisiin. Työyhteisökäsittelyssä tarkoituksena on oppia tapahtuneesta ja löytää keinoja ehkäistä vastaavat tilanteet jatkossa.

Työhyvinvointivaltuutetut seuraavat tapahtumia ja raportoivat niistä työpaikoille sekä antavat ohjausta ja neuvontaa asian käsittelyn suhteen. Työhyvinvointivaltuutetut ohjaavat ja neuvovat myös työpaikkakohtaisen työturvallisuussuunnitelmien teossa. Työterveyshuolto hoitaa organisaatiossa sattuneiden tapahtumien tarvittavan jälkihoidon.

6. KOULUN ULKOPUOLELLA TAPAHTUVA OPETUS

Retket ja koulun ulkopuolella tapahtuva opetus

Kun koulun ulkopuolinen tapahtuma tai retki on osa opetusta, siihen pätevät kaikki koulun säännöt.

Koulun tai kouluajan ulkopuolella tapahtuvilla retkillä tulee olla kaksi valvojaa. Toinen valvojista voi olla myös koulun ulkopuolinen henkilö kuten huoltaja. Kuitenkin koulun läheisyydessä pidettävillä opetussuunnitelman mukaisilla tunneilla, esimerkiksi liikunnan tunneilla, voi opettaja toimia valvojana yksinkin. Tällöin tulee ottaa huomioon oppilaiden ikä ja kehitysaste, ryhmän koko sekä yksittäisten oppilaiden erityistarpeet. Yhdellä valvojista täytyy aina olla mukanaan toimintakuntoinen matkapuhelin.

Ennen retkeä koulun ulkopuolisesta opetuksesta täytetään Poikkeusopetus-lomake, joka toimitetaan hallintoryhmälle.

Ohjeita matkanjohtajalle ja muille retkellä mukana oleville opettajille:

Akuutissa hätätilanteessa, toimi seuraavasti:

Jos jotain tapahtuu, kun ryhmä liikkuu yhdessä julkisilla paikoilla esimerkiksi lentokentillä tai bussi- rautatieasemilla

1. Varmista oppilaiden ja itsesi turvallisuus
2. Tarvittaessa ota yhteys ensiapuun
3. Noudata viranomaisten ohjeita
4. Ota yhteys ryhmän muihin jäseniin ja varmista ryhmän jäsenten turvallisuus
5. Ilmoita tilanteesta koulun rehtorille tai apulaisrehtorille.

Kun tilanne on vakaa

1. Kerää ryhmä kokoon ja tarkista onko tarvetta saattaa ryhmän jäseniä ensiapuun
2. Käy ryhmän kanssa läpi tapahtunut ja arvioi onko tarvetta mahdollisille jatkotoimenpiteille
3. Ole yhteydessä rehtoriin tai muuhun kriisiryhmään
4. Tee päätös jatketaanko luokkaretkeä/leirikoulua
5. Ilmoita päätös koulun rehtorille

Jos oppilas on tapahtumahetkellä yksin tai pienessä ryhmässä (esim. lukion retkellä), tulee hänen

1. Huolehtia omasta turvallisuudestaan
2. Olla yhteydessä vastuupettajaan tai muihin ryhmän mukana oleviin opettajiin.
3. Noudattaa turvaohjeita, joita saa paikan päällä viranomaisilta